

Изази сваког
четвртка у недјељу

WWW.UNILIB.RS

Цијена за Аустро-Угар-
ску: на годину К 3-20
на по године К 1-80
на четврт. год. К —80
За друге земље: на го-
дину 5 круна. Поједи-
ни бројеви 10 пот.

СРПСКО КОЛО

НАРОДНИ ЛИСТ

Огласи рачунају се по
ценовнику. Ако се ви-
ше од три пута увр-
шћују, рачунају се је-
фтиније.

Уредништво се налази у
Николићевој улици бр. 8.
Писма се шаљу уредни-
штву „СРПСКОГ КОЛА
народног листа“. Руко-
писи се не враћају.

Издаје: Друштво „Српско Коло“ (д.-д.)

Уређује: Уредништво „Србобрана“

Попратница тиранину.

Као дивља, бјесомучна звијер шумска жа-
рио је и палио по овој јадној земљи Хрватској
пуне двије године. Ко би са стране био гледао,
шта се кроз ове двије године радило на нашем
огњишту, мислио би, побјешњели курјак раз-
дире у кавезу што му је под оштре зубе ба-
чено, или луђак у лудници уништава и разбија
све око себе.

Или би помислио: послали су кротитеља,
гвоздену руку, да уведе ред у земљи самих
зликоваца и разбојника. Јер ко би могао и по-
мислити, да се тако у једној мирној земљи,
у једном мирном народу влада један бан, поуз-
даник и тајни савјетник краљев, чувар реда и
закона! И задњи закон је погазио својом ба-
ронском чизметином, правди је плувао у сви-
јетли образ, истини се подругљиво и безобразно
церио у њезино поштено, чисто лице. Мржња,
освета, лаж, подмитљивост, насиље, поквареност
крајња, то је било оружје којим се он борио.
Вјечито пијан, надеран, силовит по крви својој,
имајући сву власт државну у руци, могао је и
радио је што је хтио. У вријеме кад ни турски
султан више није могао без воље народа да
влада, ни силовити и моћни шах перзијски,
кад је те моћи лишен и сам цар кинески „син
сунца“, како му веле Кинези као богу какву,
у то вријеме могао је то једини на свијету
Павао Раух, пјани бан Хрватске и Славоније.

И опијен вином и силом својом држао је,
да му већ нико више нашкодити не може, нико
га кренути с високог мјеста, које је луђачким
својим дјелима срамотио. Држао је да ће ваљда
вјечито газити по нама, другати нам кости и
пити крв.

Заслијепљен није знао, да има нешто јаче
и од највећег и најјачег силника. А то је по-
штен, храбар, отпоран и слојан народ. Каквих
све тирани нису предурали народи, и моћнијих
и крволочнијих од једнога Рауха. Јер, пролазни
су поједини људи, и цареви, и краљеви и ба-
нови. Али народи су вјечити према њима. Могу
бити јаки и моћни они што имају власт, али
ништа не може бити јаче и моћније од једног
свјесног и храброг, а слојног народа. И знајте,

кад год је какав силник тлачио један народ
дуго, можда и цијела свога вијека, није то била
заслуга његове памети, или јунаштва, ван кривња
кукавштине и несвијести народа, над којим је
владао.

Ни Раух не би владао оволико колико је,
да није било изрода српских радикала и хрват-
ских франковаца, који су му се понудили у
службу да сломи наш народни отпор и слогу.
А не би пао још ни сад, да већина нашег на-
рода није, поред свију насиља његових, остала
храбра, слојна и одлучна да се до краја бори.

Истина је, он је пао прије, јер је у Угар-
ску дошао за министра предсједника гроф Куен,
његов противник. Али да је Раух нас скршио
у ове двије године, да смо савили вратове под
његов јарам, њега нико не би могао срушити.
Онда гроф Куен не би могао доћи пред краља
и рећи: Раух мора доље, јер је неспособан.
Имао је двије године сву моћ у рукама, па није
могао учинити ништа. Нема ниједног посла-
ника у цијелу сабору, већина народа и то ве-
лика, сви осим радикала и франковаца, су про-
тив њега и сад. Зато се мора покушати дру-
гачије с оним народом. Куен не би могао тако
рећи и Раух би остао.

Зато можемо поносито рећи: Њега, сил-
ника, малог цара, који је могао радити што је
хтио, срушили смо ми, народ, људи мали и
прогоњени. А срушили смо га, јер смо били
слојни у обрани својих права, па макар ва-
љало и главе полагати за њих. Срушили би га
били и прије да није било изрода народних.
Срушићемо у будуће сваког њему сличног, ако
будемо оваки и још бољи него сад.

Ми имамо дакле права, да се веселимо паду
овог тиранина нашег, да будемо и поносити,
што смо придонијели своје, да се стрмоглави
срамотан са свог високог мјеста. Али у својој
радости ми не смијемо заборавити, да се спре-
мамо и даље: учимо, читајмо, удружимо се,
настојмо да будемо богатије и главе и џепа.
Јер много ће још требати борбе, док не по-
станемо своји на свом, док не створимо такве
прилике, кад нам неће више смјети слати лу-
ђаке и пјанце за главаре земље.

Чувајте и остављајте сваки број овога листа, јер ће вам требати и послуже, да га читате.

А ми то хоћемо, и ми ћемо то учинити, јер ми смо мушко кољено српско, потомци оних соколова и орлова српских, који су вољели све поднијети, него се поклонити горем од себе. Кад су они могли за слободу испуштати на кољу душу, зашто не би ми, унуци њихови могли учити и радити? Ми то хоћемо и зато, јер знамо, колико нам је и у овој тешкој борби шкодило незнање и несвијест многих, а сиромаштина нас свију. Ми ћемо гледати да будемо још бољи, јер, како каже српски пјесник Алекса Шантић:

Ми знамо судбу и све што нас чека,
Ал' страх нам неће заледити груди!
Волови јарам трпе, а не људи —
Бог је слободу дао за човјека.

Ми ћемо то учинити, јер хоћемо да будемо људи, а не крдо волова, које гончини канџијају или останима боду!

а.

Радикали у жалости.

Радикалија се завила у тешку црнину, јаучу и наричу да се небо пролама и они радикали у Новом Саду, и они у Земуну, као и они у Руми.

А зашто толики јад и јаук? Је ли се какво зло оборило на српско племе, је ли се примакао потоњи час народу српском? Није, не бојте се. Та кад су радикали плакали, ако је зло Српству? Они се дераху и деру онда само, ако какво зло причепи радикалство. Српство је њима девете пећи жарило. Било је и биће, док се не затре род радикалски.

Српству је почело свањивати, а радикалству се примиче задња, и зато они наричу. Злотвор српског племена, каква није било од оног злогласног ђенерала Петације, што је живио за Марије Терезије, али пријатељ радикалски бан Раух стрмоглавио се са банске столице, и стога радикали наричу. Годинама и годинама варали су српски народ лажним, слатким речима и обећањима. Домогли су се лажи и обманом власти у српској народној црквеној аутономији у Карловцима, засели су уз фондове народне и жаре и пале тамо, развлаче народни иметак, као хрчци жито, али народ почео прогледавати игру радикалску. На последњим политичким изборима 1908 народ их је у њиховој кули у Срему просто прегазио. Остала им је још аутономија српска, Народни Фондови. И да их народ и отуд не исцака, сплели су се и слепили с мађарским силницима у Угарској и с Раухом у Хрватској, не би ли им помогли, да остану на власти уз лонце фондовске.

Брига њих што је Раух прогласио све Србе за издајнице, што их је 53 довео био под вешала, што је забранио српску заставу, избацио из

школа ћирилицу, подухватио се да и српске свештенике присили нека уредују латиницом, стао затварати српске школе (Дубица), одузео јавност српској препарандији у Пакрацу, у својима новинама („Ustavnost“) писао, да су „Срби рођени да пале, робе и убијају“, да „сваки Влах (Србин) већ издалека смрди као смрдљиви мартин“, што се срепио с највећим душманима српским франковцима и пустио им да мирне Србе по Загребу пресрећу и премлаћују, српске куће, школу, штампарију, банку разбијају, што је толике Србе чиновнике упропастио, многим Србима трговцима, а особито крчмарима уништио послове: хтео најзад да због гадног злочинства преваре стрпа највиђеније српске родољубе у тамницу, па чак и самог Владимира Матијевића; што је наумио да уништи српску банку, српске „Соколове“, Српске земљорадничке задруге.

Шта је то све, кад је он радикалима обећао помоћи против самосталаца и код политичких и код аутономних (народно-црквених) избора? Нека је радикалу добро, па макар пропало Српство.

Али покварише им се рачуни. Српско-хрватска коалиција погодила се са угарским министром председником грофом Куеном, да се збаци Раух, у Загребу постави друга влада са људима изван странака и прошири право гласа народу. Душманин српски отишао је с банске столице, престаће прогони Срба, прошириће се право гласа, тако да ће га имати место садањих 40.000 душа 300.000, седам пута више, створиће се корисни закони. Сваки Србин има зашто да се смеје и ужива. Само радикали плачу јер њима је прече радикалство од Српства, њима је милији српски душманин Раух, јер им је обећао, по цену српског образа, помоћ, да их не прегази рођени њихов српски народ.

Али тешко онима, који не траже ослонаца у свом народу, него у туђину, тешко онима који траже од душманина свог народа помоћи против рођеног свог народа, своје браће! Суд народни стићи ће их. Стићи ће и радикале, улизице и удворице српског крвопије Рауха. Они то осећају и зато плачу. Нека плачу, имају зашто. Неће дуго. Застаће им и плач у грлу, као што је и смех пре тога. Дванаести се час примакао. Било на срећу и добро српског народа.

Хоћу — нећу.

(Из „Сељанчица“).

Духну ветар, погнаше га виле
Низ долове, те разбуди биље,
Моја драга у башти процвила:

Дувај, ветре, носи нам обилје,
Буди цвеће и брснато грање,
Буди моје старо радовање!

Цвеће берем, зановет највише,
Не бил' мога драгога занела,
Ал' мој драги не воли ме више,
Другу воли а из другог села.
Ваздан кидам у намену пера,
Па се питам: Вера ил' невера?

Питам пера: Јел' ми драги вера,
Питам пера, а она ми кажу,
Часом вера, а часом невера.
Сузе лијем, сузе не помажу, —
О, мој драги, чемерно сећање,
Убило те моје миловање!

Милорад М. Петровић.

Русија.

Државно уређење.

До године 1905 била је Русија апсолутна царевина, то јест, цар је био апсолутни неограничени господар. Цар није ни с ким дијелио власти. Али те године стао се у Русији бунити народ и тражити, да се царева власт ограничи, да је он подијели с народом. Јер држава је јако страдавала ради тога, што цар не може свуда доспјети, па су покварени чиновници радили што су хтјели.

Кад се буна јако раширила, цар је попустио и дао држави устав, то јест дао и народу право, да преко сабора судјелује у управи са државом. Руски сабор, у који народ бира посланике зове се „Дума“. Осим Думе има још државно вијеће, кроз које мора проћи све што Дума закључи о законима. Нема Дума још онолико права, колико их имају сабори у другим државама. Главно је да је народ нешто добио, да је начео неограничену власт цареву. Мало по мало па ће она добити права, која спадају народу у свима напредним земљама.

Већ досад је Дума учинила много за руског сељака, више него гдје који сабори кроз десетине година. Особито је учинила много да се сељак господарски, економски ојача и стане на своје ноге.

Али, није само Дума и Државно вијеће мјесто, гдје се народна чује. Русија је раздијелена у губерније, од којих многе имају више становника него сва Хрватска и Славонија, а неке су простором равне цијелој нашој држави. Има их у самој европској Русији 68. Те губерније имају своје скупштине, које имају велика права. Наше жупанијске скупштине нису ништа према њима. Особито имају права закључивати и изводити што закључе о стварима, које се тичу економије народне, школа, здравља, путева.

Губерније се дијеле у округе. Сваки округ опет има окружно вијеће, у ком народ има ријеч преко својих изасланика. Окрузи се дијеле у општине, а ове опет у сеоске општине, са својим вијећима.

Чудно ће бити нашим тежацима, кад им кажемо нешто о руској сеоској општини, коју Руси зову „мир“.

Овај „мир“ је руском тежаку све и сва, он је као нека велика породица. Голема већина руских сељака нема земље. Сва је земља мирска. Мирско вијеће дијели земљу по душама међу своје чланове, и то како гдје; сваке три, или пет, десет итд. година. Они су као неки закупници, а не власници земље. Држава не зна за појединог сељака, него за мир. Мир јамчи за све порезе, даће. Одређено је колико мир мора платити, а он разрезаје међу тежаке. Ако ко не може платити, мора платити мир. Али зато мир може поступати против неплатише, ако је крив што не плаћа. Мир укупно обавља и сваковрсне радње, работе, а ма све. Ако је глад, држава даје зајам миру, мир јамчи за повратак, и сам дијели међу своје чланове. Мир одређује кад ће се почети с разним пољским радњама, гдје ће се који усјеви засијати, да буде једнолично. Ако који члан мира не ваља, прави непрестано прекршаје, има мир власт да га пошље у Сибирију за казну.

Ова уредба руска има у себи доста добра, али више зла. И стога је законом 1906. године допуштена и уређена диоба мира. Може сав мир закључити да се дијели, а има право и појединац да иступи из њега. Не могу га силом задржати.

Судство и управа уређени су слично као и у другим државама, па и код нас. Судство је било у Русији увијек ваљано. Руси су се могли дичити својим суцима. Управа је била још и гора, ако је то могуће, од наше. Управни чиновници били су прави тирани, мали цареви. Гудили су народ, грабили државно, прогонили, глобили сваког ко би се усудио писнути. Зато су омражени управни чиновници у народу као врагови. Због њихова зла и дигла се 1905. највише она буна, револуција. Сад, кад је уведен сабор, има наде, да ће се и управа поправити. Јер имаде мјесто, гдје ће се износити нека недјела, гдје ће се моћи против ње народ потужити и тражити да јој се пократе рогови. **б.**

Бројеви смрти.

IV.

Да спријечимо колико толико опадање броја српског народа у Славонији, на том најважнијем мјесту за нас, ми имамо два начина, или средства.

Кад се не може у скором времену повисити број народа у тима крајевима, а оно се може снизити број помора. Ако се смањи број помора, наш ће народ тамо колико толико бројно напредовати. Али, ако неће напредовати, оно ће за јамачно престати назадовати, а ми смо и с тим на великој добити.

Да се смањи број помора, мора се народ наш научити чувати своје здравље, а нарочито здравље дјеце, или боље научити се, да дјецу отхрањује по прописима, које одређује наука о здрављу. Ми знамо добро сви да у нас Срба дјеца између 1 до 5 година страховито помиру, мало те не двапут више, него код туђинаца, досељеника. Томе није криво ништа друго, до то, што Српкиња не зна дијете ни хранити како спада, ни његовати га у болести, а богме ни његовати га здрава тако да се лако не разболи. Јер код чувања здравља прече је скоро и важније живјети тако, да не навучеш лако какву болест, него знати се излјечити кад си већ доспио у кревет.

Тежак сам не може из својих прста исисати знање, науку о чувању здравља. Њему се мора у том пружити помоћ, дати поука усмена, писмена, а и поука на дјелу, у пракси.

Нас велики помор дјеце убија и тамо, гдје су породи велики. Да није великог помора, ми би у тим крајевима надокнадили сав мањак у породицама у Славонији. Зато је живот наше дјеце живот нашег народа и ми морамо све учинити, да остане што више наше дјеце на животу.

Потребну поуку тежаку могу дати само српска господа, како се књишки каже: српска интелигенција. Српски лијечник у првом реду, па онда српски поп, учитељ, трговац, образовани (школовани) економ, чиновник, а и српска интелигентна, господска жена.

Дужност би била српске господе све, да шире у народ лист: „Здравље“, ком је једина задаћа, да учи народ како се чува здравље и лијечи болест. А уз „Здравље“ сваки народски лист који доноси поуке о здрављу, сваку књижицу такву. Српски лијечници, који живе у народу и виде од чега народ страда, морали би у свакој прилици усмено поучити тежака и тежакињу. И то не онако с висине, корећи оштро или чак грдећи, ван благо, пријатељски и братски. Они би морали и у новине народске писати о оном што у народу виде.

Ми хвала Богу сад имамо доста друштава у народу, као што су Земљорадничке Задруге и Соколи. У тима друштвима могла би српска господа увијек живом ријечи упућивати народ, читати му добре чланке и упуте о чувању здравља. Свећеник има проповједаницу, учитељ школу. Свако има згоду и прилику ако хоће.

У Србији су српски лијечници и други пријатељи народни основали Друштво за чување народног здравља. Ово друштво има по свој земљи своје подружнице. Његова је задаћа да свима средствима шири науку о здрављу у народ. Оно издаје лист „Здравље“, календар „Здрављак“, диже народна купалишта, отвара сеоске апотеке, љечилишта за дјецу, тако зване путујуће школе за сеоске жене, у којима се уче кухати добро и слушају поуке о чувању здравља, особито мале дјеце. Ово је друштво било расписало и натјечаје за најбољу мустру (узорак) сељачке куће, кревета, пећи, па да према тим мустрама тежаци граде куће, кревете, зићу пећи. Толико се тамо ради о чувању народног здравља.

Ми се хвалимо да смо напреднији у свему од Срба у Србији. Сријемци посрдно зову Србијанце „гејаци“. Па колико смо, ево, заостали за Србијанцима. Има нас у овој држави преко два милиона, па гдје нам је овако друштво, господо српска? А госпође српске тешко те не би могле учинити још и више од господе, кад би хтјеле. Јер нама је најважнији српски подмладак, Српчад испод 5 година. А тежакињама нико не може дати поуке о том такве, као српске госпође.

У овом се послу може најбоље показати ко је добар Србин. Празне ријечи, брбљарије, особито уз чашу вина не вриједе ни луле дувана.

Младост пролази.

(Из „Сељачица“)

Пошетао месец млади
Небом плаветним,
Са Даницом јараницом
Небом плаветним.

Сусрео их Свети Ђорђе
Млади делија.
И његова жива жеља
Млада Недеља.

„Склон’ се с пута, младо момче!—“
„Што да се склоним?“—
„Дошла ми је моја жеља,
Млада Недеља!“

Ретко лети, по ме ретко
Млада полази;
Кратки данци, дуги санци
Младост пролази!

Милорад М. Петровић.

Катихета Радојчић.

Кад пса ожежеш батином, а он подвије репину, скупи ти се пред ноге и гледа те улагујући се, лиже ти руку, која га је ударила, ако му је пружиш, теби је некако гнусно, па се окренеш и плунеш. А немаш право, јер пас је пас, па се и влада псећи. Зар пас може бити поносити лав или бијесни курјак?

Али кад човјек чини исто што и пас, те лиже шаку, што му је прилијепила ћушку уз образ, онда није доста да се окренеш и плунеш на страну. Није доста, брате. Онда мораш најприје плунути му у образ, па се окренути, да се никад више, нигдје: ни на збору, ни на свадби, ни на погребу, ни у кући, ни у цркви ни у крчми не састанеш с тим човјеком — псетом, да те не окужи, да ти се не смучи, или да те не занесе срце, те да га у бијесу и гађењу не одадреш кочином и начиниш зла себи због једног псета — човјека. А то није вриједно, није. Вриједно је да човјек страда, па и зло начини због нечег великог, али не због псета — човјека. Њега треба презрети, њему несмије бити мјеста међу људима, ван једино међу псима.

Ви мислите да нема таких паса — људи. Али има. Има их на жалост, срамоту и зло наше и међу нама.

Има крајева гдје читави чопори коња живе као дивљи. И веле људи, који су то видјели: Кад чопор вукова навали на такав чопор коња да сви коњи сложено стану у округ, главе унутра, стражње ноге ван и бране се и одбране од вукова. Погођени од силних копита падају вуци као снопље мртви по земљи. Ниједи је створ, па зна шта је слога и братство и крв. Ниједи створ па је слојан против душманина, неће да бјежи, а камо ли би да се удружи с душманином против рођене крви.

Тако животиње. А видите има их у нашем народу, који нису ступили у коло наше, да се заједно бранимо од душмана наших, што насрнуше као курјаци да нас раздере и прождеру. Али то је мали гријех још у несретном нашем народу. Јер има их и горих. Има их који су иступили из нашег кола и ступили међу курјацима, да нас у друштву њихову зубима искајише. Таквих има.

* * *

Српски горњо-карловачки владика Михаило Грујић написао је у својој овогодишњој божићној посланици народу српском и ове ријечи: „Проникнути духом Цркве своје, нећемо моћи предати се хладном чувству равнодушности према вјери и светињама Цркве своје; нити

ће прогонства, што, као по плану неком, из дана у дан стижу српска народна и црквена обиљежја и светиње наше, оставити ма кога од нас хладна и немарна: *него ћемо сви без разлике, и учени и неучени, знатни и малени устати законом у руци у одбрану нашаду тога црквенога и народнога бића свога и громким гласом довикнути пакленом мржњом зараженим душманима нашим: Пријетња ваших нећемо се претлашити нити се смести: Јер с нама је Бог“.*

Тако, видите, владика, велики достојанственик, који мора пазити шта пише и говори, у посланици поручује Србима, да морају сви без разлике, кожун, капут, мантија, сви, велико и мало, сложено устати у одбрану српских светиња против наших душмана.

* * *

Послије свега овога морамо са стидом на образу рећи, да се нашао један српско-православни свештеник, глињски катихета Радојчић, који је 31. јануара 1910. код избора за жупанијску скупштину гласао за раухо-франковце Батушића и Павловића. Оног Павловића, што је у Загребу својим свједочанством хтио попети на вјешала 9 честитих глињских Срба, и што је најружније блатио српско име и светиње свједочећи на суду.

Кад му неко каза, како се Срби руже, он се насмија пакленим осмјехом и гладећи се по бради, рече: па зашто се и ова брада не би могла назвати протинска!

Браћо, је ли ово Србин, је ли ово свештеник, је ли ово човјек? Има ли честита Србина који би по свему овом хтио с њим ријеч прозборити, а камо ли село, које би га хтјело за попа изабрати, осим да обрије браду и бркове; а да не говоримо о протопопијату, који би га хтио за проту. Зар мисли он да се овако заслужују протинске части? Фуј, срам га било, издајицу српску!

а.

Изборна реформа.

Једна од главних тачака споразума српско-хрватске коалиције и бана Н. пл. Томашића с једне стране, те министра предсједника грофа Куена Хедерварија с друге стране јест промјена садашњег изборног реда за хрватски сабор снижењем изборног пореза у том смјеру, да *сви бирачи постану изборници*.

Док је број изборника за задњих саборских избора год. 1908. износио само 48.562, изборном реформом поскочио би на више од 250.000. Овдје доносимо, колико изборника пада

Саветујте своје рођане и пријатеље да купују и читају овај лист.

на поједине изборне котаре и то колико по изборној реформи и колико по садашњем изборном реду. Први број означаје приближни број изборника на темељу изборне реформе израђене још г. 1907. од бившег подбана дра Владимира пл. Николића, која би се имала сада примити, а број у загради јест број изборника г. 1908. на темељу садашњега изборнога реда.

Загреб I. 1012 (883); Загреб II. 2434 (2242); Загреб III. 781 (616); Осијек горњи град 1195 (874); Осијек доњи град 904 (666); Вараждин 1515 (609); Земун 1939 (616).

Карлобаг 416 (83); Госпић 1280 (312); Грачац 429 (91), Срб 265 (76); Удбина 661 (101); Перушић 665 (61); Оточац 1084 (235); Брлог 682 (108); Кореница 491 (91); Сењ 435 (206).

Огулин 1234 (324); Плашки 932 (127); Слуњ 1587 (369); Војнић 2633 (455); Селце 3451 (564); Бакар 4269 (995); Делнице 3818 (655); Врбовско 2305 (439).

Карловац 3205 (735); Драганић 2467 (286); Јаска 3403 (446); Писаровина 2328 (327); Дугосело 5655 (730); Св. Иван Зелина 4272 (379); Самобор 5198 (565); Велика Горица 2469 (728); Сисак 4739 (1075); Стубица 4587 (283); Вргин-мост 606 (95); Глина 1405 (215); Петриња 2764 (474); Костајница 2069 (294).

Крапина 2795 (229); Преграда 3836 (237); Клањец 4357 (318); Иванец 4627 (244); Бишкупец 4680 (273); Лудбрег 4380 (458); Нови Мароф 4201 (237); Златар 5134 (273).

Бјеловар 6162 (840); Херцеговац 4312 (355); Чазма 5107 (338); Криж 3136 (510); Св. Иван Жабно 4483 (410); Крижевци 4492 (520); Копривница 2403 (627); Новиград 5054 (334); Клоштар 4119 (349).

Новска 2284 (235); Нова Градишка 3505 (543); Дарувар 3160 (505); Пакрац 2876 (353); Вилићсело 3164 (410); Пожега 2961 (855); Брод на Сави 3514 (738); Гарчин 3477 (528).

Вировитица 3805 (747); Слатина 3460 (581); Дољњи Михаљец 2673 (529); Нашице 3359 (644); Валпово 2919 (517); Вука 3669 (904); Баково 3255 (1289); Даљ 2101 (483).

Вуковар 2467 (1008); Нуштар 2672 (897); Шид 2635 (999); Моровић 2037 (616) Илок 3155 (681); Митровица 1408 (774); Мартинци 2280 (698); Рума 2358 (1196); Хртковци 2120 (686); Ириг 2661 (999) Карловци 2333 (731); Стара Пазова 4239 (1165); Шимановци 3448 (958); Винковци 2691 (796); Церна 3034 (742); Бошњаци 3201 (756).

Из живота српских земљорадничких задруга.

Осамгодишњи рад Српске Земљорадничке Задруге у Батањи.

Српска Земљорадничка Задруга у Батањи основана је почетком 1902. са 15 задругара;

данас има 66 чланова, међу којима је 56 ратара (3 удовице), 5 занатлија, 2 свештеника, 1 учитељ, 1 учитељица, 1 трговац. Број чланова расте из године у годину, а пошто задруга ужива добар глас и повјерење, а у мјесту је преко 3000 Срба, у изгледу је према томе много већи број чланова.

Ово је у Поморишју била прва српска земљорадничка задруга, те се набрзо иза ње основаше задруге и у околним мјестима, тако да је данас ондје ријетко мјесто, у ком је Срба, а да оно нема и своје српске земљорадничке задруге.

Чланови ове задруге имају 525 јутара своје земље: урачунав куће и покретнине, а одбив дуг, имање им вриједи преко $\frac{1}{2}$ милијуна круна. У закупу држе преко 1227 јутара земље.

Задруга ова до данас није имала дуга код Савеза, а неће ваљда ни одсад, јер има данас готовине код Савеза преко 100.000 круна.

Стална штедња је прије двије године подијељена била међу чланове први пут, а данашња изнаша 1268 круна 64 филира.

Ситна штедња изнаша данас 1641 круну 19 филира. У ову улажу 77 Српчаци. Ситна штедња се мијења, јер дјеца с времена на вријеме ваде новац, када им је потребан.

Бројке нам ове говоре, да је у том мјесту свијест за штедњу довољно развијена, и да ће се српски народ у оном мору туђинштине одржати.

Овогодишњи промет задругин премашио је своту од 800.000 круна.

Дао Бог, да задругари све више напредују и да се приљубљују задрузи што чвршће, а тако би и требало, јер им је српска ова установа понос, а потомству њихову на оној мртвој стражи српској биће и обрана, и утјеха, и највећа благодат.

Шта пева народ у Шуљму.

I.

Ој Рауше, Рауше!
дошло ти је до гуше,
тебе мори једна куга,
а друга Фридјунга,
обојицу мори куга,
од Словенског Југа.

II.

Ој душмане, крепао,
ал се Фридјунг препао,
препао се Српског тића,
Боже Марковића.

III.

Зелени се дудара,
Спалајковић удара,

он удара оба хера,
Фридјунга и Фундера.

IV.

Чујте, браћо, овај клик,
живио наш Масарик!
И Павловић и Одавић
Љуба Давидовић!

V.

Марковићу, ходидер,
пред поротом рецидер,
хајд Србине све покажи,
Фридјунгове лажи.
Ту Марковић не кривуда,
јер не позна Буда.

VI.

А ој брате Супило,
а што си се скупио?
Небој нам се мили брале;
тебе браћа бране.
Тебе бране адвокати
Срби и Хрвати.

VII.

Ој Доротка, Доротка,
јел ти слатка та ротква,
што ти даде Раух Павле,
нек вам је наздравље!
Играте се слепог миша,
доктор Харпнер шиша.

VIII.

Да вам певам све што знам,
јуче стиго телеграм,
да ј' у Бечу Фридјунг пао,
А Рауху жао.

IX.

Хајд' Рауше говори,
кад ће бити избори,
ми смо ради то да знамо,
да се рачунамо.

X.

Ситна киша промиче,
Раух Павле измиче,
ко Векерле од Чаврака,
жалосна му мајка.

Млађа циганин.

Како је сељак дијелио гуске.

Прича Лава Толстоја.

Сиромашном сељаку понестало жита. И пође замолити жита од властелина. Да не дође к њему празних руку, ухвати гуску, испече је и понесе.

Властелин прими гуску, па ће сељаку: — Хвала ти, сељаче, за гуску; само не знам, како

ћемо раздијелити ту твоју гуску. Ја имам жену, два сина и двије кћери. Како да раздијелимо гуску, а да буде свима право?

Сељак му рече: — „Ја ћу раздијелити“. И узе нож, па одреже главу и рече властелину: — „Ти си цијелој кући глава, теби главу“. Онда одреза тртицу за жену: — „Теби је, — рече, — код куће сједити, кућу надзирати, теби тртица“. Онда одреза ноге и даде синовима. — „Вама — рече — ноге, ... јер вам је поћи очевом стазом“. А кћерима даде крила. — „Ви ћете, — рече, — наскоро одлетјети од куће, ето вам свакој по крило. А остатке ћу ја узети!“ — и узе читаву гуску.

Властелин се насмија и даде сељаку жита и новаца.

Кад то чуо богати сељак, да је властелин за једну гуску надарио сиромашног сељака житом и новцем, испече пет гусака и донесе их властелину.

Властелин рече: — Хвала ти за гуске. Ал ето гле у мене жена, два сина и двије кћери, свега нас дакле шестеро, — како да подједнако раздијелимо твоје гуске?

Богати сељак мислио, али није смислио ништа.

Властелин пошље по сиромашнога сељака, па му рече да дијели. Сиромашни сељак узе једну гуску — даде властелину и жени му, па им рече: — „Ето, вас је троје с гуском“; једну даде синовима: — „И вас је — рече — троје“; једну даде кћерима: — „И вас је троје“ а себи узе двије гуске и рече: — „А ево, и нас је троје с гускама, — свима подједнако“.

Властелин се насмија и даде сиромашному сељаку још новаца и жита, а богатога отјера.

Из „Басана“ Доситија Обрадовића.

Врба и трн.

Врба, гледајући да трн свакога ко покрај њега прође за хаљине заквачи, упита, зашто он туђе одијело к себи вуче и на што би му одијело, да га има. — Нетребају мени хаљине — одговори трн — нити их ја хоћу, него ми је мило дерати и парати.

Лав и магарац.

Лав, полазећи у лов, поведе собом једно магаре. На што му, то свако зна. Друго магаре, комшија и прије тога добар пријатељ овом магарету, види га с лавом, поздрави га по обичају, и нешто га запита.

— С ким ти мислиш да говориш, магаре над магарцима — викне лавов магарац, бечећи на онога очи и дижући главу и уши. — Сад ћу те! Зна ћеш, ко сам ја сад! Зар си слијеп, те не видиш, с киме ја сад шећем!

Сирото магаре препане се, па бјежи у село, мислећи у себи:

— Међер је мој комшија изгубио и оно мало магареће памети, што је прије имао.

Дивља јабука и ружица.

У дупљу дивље јабуке улегне рој пчела и напуни је медом. Онда се она почне поносити и хвалисати медом у себи.

— Неразумна и луда охолости — рекне јој ружа — што се туђом сласти понесиш? Учини ти, ако си кадра, да сласт меда уђе у твој плод, ако желиш да те људи хвале и благосиљају.

Лисица и тигар.

— О, да ми је твоја снага и брзина — рекне лисица тигру — ала би ми мило било!

— А зар за моју шарену кожу не мариш — рече јој тигар. — Онда би се показала и споља, каква си изнутра: лукава и шарена.

— На томе ти лијепа хвала — одговори лисица. — Ја не желим, да се покажем таква, каква сам.

Магарац и Езоп¹⁾.

Магарац опази Езопа, гдје хода по пољу, посматра шта животиње раде, па саставља отуд своје басне и даје људима за поуку. Магарац приступи Езопу и рекне му:

— Чујеш ли, Езопе! Ти мене спомињеш често у својим баснама. — Барем напиши да сам и је кадгод нешта паметно рекао и учинио. На то му одговори Езоп:

— Онда би ја био магарац, а не ти.

Шта се збива у нас и у свијету.

Сједница средишњег одбора Српске народне самосталне странке сазива се за четвртак 17. о. мј. у 3 сата по подне. Сједница ће се држати у просторијама „Србобрана“. Позивају се чланови средишњег одбора, да безусловно дођу у сједницу.

Промјена владе у Хрватској. Прекјуче положио је нови бан и тајни савјетник др. Никола Томашић заклетву краљу. По свој прилици је тада др. Томашић предложио владару и што скорији сазив нашег сабора. Кад ће се сабор састати, још се поуздано не зна, по једној вијести састаће се 21., а по другој већ 15. о. м.

¹⁾ Езоп је био Грк један, који је живио у древно доба и састављао басне. И Доситије је превео на српски многе његове басне.

Како се дознаје, владар је дру Томашићу изразио своју радост, што се дармар у Хрватској овако сретно ријешило.

Сисак за коалицију. Заступник сисачкога котара *Грга Тушкан* сазвао је за недјељу дне 6. о. мј. састанак сисачких грађана, да их обавијести о посљедњим корацима српско-хрватске коалиције. Позиву Тушканову одазвао се велики број грађана. Састанак је био бројно посјећен. На састанку је први узео ријеч нар. заст. Тушкан. У подужем говору опширно је разложио данашњи политички положај и навео разлоге, с којих је коалиција пристала на промјену владе. Разлагање Тушканово било је праћено с највећом пажњом, а на концу прихваћено са живахним одобравањем. Иза Тушкана говорио је сисачки жупник др. Међиморец и одвјетник др. Валентековић. Састанак је по том једногласно одобрио корак коалиције и изразио повјерење нар. заст. Тушкану.

80-годишњица Еразма Барчића. Ове године навршује народни заступник бакарскога котара и предсједник по старости хрватског сабора г. Еразмо Барчић осамдесету годину свога живота.

Еразмо Барчић родио се године 1830. на Ријечи од угледне и старе ријечке обитељи. Много је радио и ријечју и пером на корист народа и за уједињење и слогу Срба и Хрвата.

Год. 1861. био је изабран котарским суцем у Коморским Моравицама, а затим у Црквеници. Као судица био је управо узоран, те је стекао много љубави у народу. Год. 1867. одрекао се службе и отворио одвјетничку писарну на Ријечи, гдје и сада ради.

Барчић је дошао на глас ради свог жарког родољубља и неустрашивости. Још од младих дана налази се он у првим редовима народних бораца. Своју живост и одушевљење показао је он и год. 1908. пригодно отворења хрватског сабора познатим заносним говором као предсједник по старости.

Ради тога говора опањкао је Раух Барчића као велеиздајника и затворио сабор.

Честитом борцу желимо, да још дуго и дуго поживи и да дочека побједу народне ствари. Живио Барчић!

Сељак издајца. Код избора за жупанијску скупштину, који су били 31 I. 1910. гласао је сељак Миле Жарковић из села Тртника у котару глинском за раухо-франковца Павловића и Батушића. Павловић је свједочио у велеиздајничком процесу против Срба и на његово свједочанство осуђена су 4 честита Србина из Глине сваки на 5 година тамнице. Србин тежак Миле Жарковић гласа за оне, који су његову браћу Србе хтјели попети на вјешала, а 4 стрпали у тамницу на 5 година.

Видите, браћо тежаци, свуда има изрода, у сваком сталежу. Ви знате често говорити: Продадоше нас господа Мађарима и каквим све не враговима. А, ево, ваш брат, сељак као и ви продаде и име српско, и вјеру своју и образ српски, те изабра у жуп. скупштину душмане наше. Има и међу вама Јуда Искариота. Ми вам овога наводимо поименце, да га се знате чувати: сустигла га клетва Лазарева!

Изрод. У селу Мали Градац (котар Глина) начелник је Јово Попара, познати под именом Гарибалдин. За владе народне јахао је на коњу и дочекивао Супила. Кад је дошао Ракоцај спремао се био да пријеђе у радикале. Али у то дође Раух, те као вели: свеједно је то, рауховци или радикали. И он постаде жесток рауховац. На његове денунцијације страдао је тамошњи учитељ Тривановић. Код жупанијских избора пријетио је и силио људе да гласују за раухо-франковце. Уз њега је, дакако, гласао за раухо-франковце и биљежник Мојо Слијепчевић. И ови ће људи још послје свега овога, кад се напију смјети говорити да су Срби. Говориће то, и, вјерујте, неће им поцрвенити дебелу, црни образ. Али ми ћемо им имена запамтити. Доћи ће дан плаће за све грешнике, изроде и издајце.

Српски добротвор. У Сомбору је умро Србин Стеван Коњевић и оставио силан иметак за добротворне ствари. Тако је оставио и за српску школу у Старом Бечеју 40.000 К у готову и 200 ланаца земље, а 250.000 К за подизање једне православне капеле. Осим тога оставио је 80.000 К у готову и 120 ланаца земље, да се дају отуд штипендије Србима, који буду хтјели учити за офицере у Каменици и 60.000 К и 80 ланаца земље заводу за глувонијеме у Сомбору.

Вјечна му слава и спомен!

Српска добротворна. У Дубровнику у Далмацији умрла је Српкиња Јулијана Бошковић. Оставила је српском народу близу 60.000 К. Од тога 50.000 К за помагање српске привреде и просвете. Осталих 10.000 К раздијелила је на разне српске установе: цркве, добротворна друштва и на сиротињу дубровачку.

У свом тестаменту вели, да никад није у животу грамзила за богатством, али јој је пред смрт жао, што нема више, да може више оставити српском народу.

Слава и вјечан спомен у српском народу овој честитој жени Српкињи!

Пријатељи „Српског Кола“. Г. Никола Ј. Поповић из Митровице, послао је 32 К претплате за 10 претплатника; Н. Н. из Војнића 96 К 20 фил.; Милош Ланцош из Вуковара 9 К 60 фил.; Дебелачки Јоца из Сентомаша 12 К; Никанор Савић из Моноштора 6 К 40 фил.; Ни-

кола С. Ћук из Грачаца 28 К 80 фил.; Павле Драгић парох из Билиње 64 К; Н. Паић из Дуњака 10 К 80 фил.; Перо Генераловић из Тушиловића 6 К 40 фил.; Петар Стакић опанчар из Коренице 6 К 40 фил.; Глишо Грубјешкић из Кестенка 9 К 60 ф.

Раух и Кронфелд. Није доста што је Раух, како смо већ јавили, присилио све наше Американце, до се код Кронфелда осигуравају. Раух је уложио у Кронфелдову банку, како саме Раухове новине признају, 330.000 К земаљског новца. А осим тога купио је акција те банке за неколико стотина хиљада круна за земаљски новац, ма да акције оваке банке, као што је Кронфелдова, нису сигуран папир, у који би се смио улагати државни новац. Тако је Раух уложио у ову банку каквих 500.000 (по милиона) К земаљског новца, само да банка може правити веће и боље послове. А што прави боље послове, то и банову брату Гејзи а можда и бану више у џеп.

Такав је ето бан шпекулант срамотио банску столицу.

Потурица гори од Турчина. У Глини је престојник тобожњи Србин Милан Раданчевић. Шта је зла учинио Србима до сад за Раухове владе, ко би набројио. Почетком ове године прославио се бришући против закона Србе из изборних листина, а турајући у њих франковце и правећи насиља у корист франковаца код избора жупанијских скупштинара.

Пред св. Саву издао је строгу наредбу на све школе, да српска дјеца на св. Саву не смију имати на себи српске тробојнице ни у школи ни ван школе.

Многи престојници Хрвати нису издали оваке наредбе, па ни франковци, а тобожњи Србин Раданчевић јест.

Па зар не каже право српски народ: Потурица гори од Турчина?

Бусић се одрекао Српства. Обећали смо донијети дословце ријечи, којима се радикал Павле Бусић у Загребу пред судом свједочећи против Срба из Топуског, одрекао српског имена, јер он сад лаже пред народом да се није одрекао Српства.

На страни 1756. стенографског записника о велеиздајничкој расправи против Адама Прибићевића и другова, а на ступцу првом, у ретку 16 до 25 стоји до словце ово:

Председатељ: Ви сте православни?

Свједок П. Бусић: Јесам.

Председатељ: Јели се сматрате Србином такођер зато, што сте православне вјере.

Свједок П. Бусић: Кажем да сам православне вјере, а из Србије они, који су у Србији, не знам које су вјере. Ја сам православни, љубим Хрватску домовину, *јер по домовини*

и народности морам да будем Хрват као и други.

Ето, видите, он каже да је само православне вјере, а да није Србин него Хрват и да то мора бити. Сад реците, лаже ли радикал Павле Бусић, кад вели народу српском да се није одрекао српског имена и народа? Забиљежено је то тачно, ту не може бити варанције. Пред судом у Загребу свако се показао какав је и то је забиљежено за вјечита времена, као намалано. То се више неопра никаквим сапуном.

Не пада снијег да потре свијет, ван свака звијерка да свој покаже траг — вели народ. Траг Павла Бусића позна се добро, он га је показао и не засу га никаквим лажима.

Читуља. Дана 18. (31.) јануара 1910. умро је у Чортановцима у Сријему код својих старијих родитеља последице дуготрајне и тешке болести **Ђура Петковић** грунтољивач код котарског суда у Ст. Пазови у својој 32. години.

Са своје благе нарави и тачности у служби оставио је лијепу успомену у Карловцима, Иригу, Крапини, Броду и у Ст. Пазови, гдје је службовао.

Лака му црна земља!

Одговори уредништва.

Свима дописницима. Кад молите уредништво „Српског Кола“ да вам даде какву упуту, савјет или разјашњење, немојте писати: молим *најпонижније, најпокорније*, и сличне ствари, како се то обично пише у молбама на владу и разне области.

Такве ријечи срамоте слободног човјека и грађанина државе. А богме пристају још мање уз образ српски. Ми морамо бити фини, углађени, али и поносити. Не смијемо се ни пред ким сами понижавати, јер ће нас онда и други већма и још прије понижавати. Ни влади, ни областима не треба тако писати, него обично: молим да ми се учини то и то, као што човјек замоли свог пријатеља, комшију. А по готову не треба тако писати „Српском Колу“. Сваки претплатник има право да замоли од „Срп. Кола“ савјет, а „Срп. Коло“ је дужно дати упуту, ако може и зна. Код „Срп. Кола“ су народни људи, који не воле да се ико пред њима увија и клања, а особито њихов рођени народ. Они желе, да њихов народ буде углађен, просвијећен, уљудан, али највише да буде поносан. Не охол, ван поносан. Јер бадава је бити и учену и богату, ако поносан човјек није. Неће му користити ништа, свако ће га трети, гулити и газити. Али поносан, па ма био најсиромашнији и најзапуштенији, не да на се.

Пишите нам зато као браћи и пријатељима, а не као пресвијетлима и преузвишенима.

Радивоју у К. М. Пишете нам да би радо основали једну задругу за међусобну потпору, да сте са-

ставили и правила, па нас питате, за савјет, јер да ми препоручујемо у „Колу“ оснивање задруга,

Ми вас упућујемо да се због тога обратите на друштво „Привредник“ или Савез срп. земљорад. задруга у Загребу, а и ми ћемо ваше писмо тамо предати. Јер та се друштва баве тима пословима, они имаду људе и стручњаке, који те послове људски разумију. А ми препоручујемо своје народу, да оснива српске задруге и друга српска друштва, јер видимо да користе српском народу.

Ви пошаљите и правила тамо, да их они прегледају и даду вам добру упуту. Предаћемо тамо и вашу марку за одговор, јер вам одговарамо овако преко новина, а не писмом.

Српски родитељи (старатељи), који желе упуте да своје ваљане баке од — 12 до 15 година, — на изучавање разних, корисних заната, осталих привредних струка, страних језика и тако даље, нека се пријаве што пре код својих месних учитеља, свештеника, или писмено управи „Друштва Привредник“ у Загребу, па ће добити одмах сва даљна нужна упутства. Исто важи и за ваљане здраве Српкињице (макар и сиромашне или без родитеља биле) које управа Привредника у српске породице склања и намешта — а преко Српских женских доброт. задруга.

Чудо од Буквара!

Господине! Ти си нас сиромаше са твојим Букваром без по муке научио да читамо и пишемо од св. Николе до Три Јерарха. Фала ти.

Никола и Лазар Анђелковић, бозације.

Чим узме овај Буквар у руке било младо, било старо, одмах уме и да чита и да пише. Ко ми пошаље са поштанском упутницом 55 потура, тај га одмах добија са плаћеном поштарином. **Ulma, Temesmegye.**

Љубомир Јовановић

821 1—20

школски управитељ и учитељ.

МОКРЕЊЕ

у кревету приписује се често несташности, док је ова мана заправо посљедица ослабљене затворне мишице мјехура. Препоручује се потражити од Institut Sanitas, Velburg P 319. Вауегн бесплатну упуту о лијечењу. Добу и спол особе, која од тога трпи мора се назначити. 680

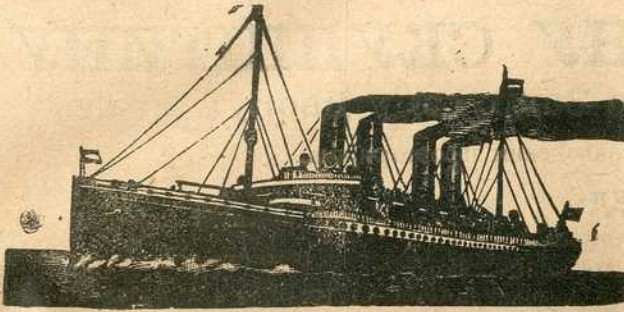
За његу здравља и љепоте.

Захтијевајте одмах цјеник.

Жобилиор Медицинална Зрогерија и парфумерија

Загреб, Илица број 33.

БРЕМЕН = АМЕРИКА

Од кр. земаљске владе уз јамчевину од 50.000 Круна повлаштена пословница за одпрему путника сељачког и радничког сталежа из Загреба преко Бремена у Америку, Азију, Африку и Аустралију.

СЈЕВЕРО-ЊЕМАЧКИ ЛОЈД
ЗАГРЕБ прије **Ф. МИСЛЕР**

Петрињска улица 85.

775

Биро за оглашивање П. Крстоношића у Новом Саду.

ЗАШТО СЕ ПАТИТЕ

којекаким збубаним опасачима за килу кад је **лечнички доказано**, да вам моји **чувени потпасачи за килу сигурну помоћ** могу пружити, тако да сте безбрижни и дању и ноћу. **Хиљаду захвалница** од оних, који се помогли, стоје свакоме на увид.

Даље препоручујем све потребне **справе за лечнике, бабице, хроме и с конштаком**. За болеснике **све справе**. Разашиље се под највећом тајном. — Иштите ценовник бадава и франко.

АУГУСТ ЦИГЛЕР у Новом Саду (Ujvidék)

преко од Централног Кредитног Завода I./K.

4106

„Српско Братство;

задруга за узајамно помагање“,

једина је задруга, која се поред исплаћивања посмртнине од К 500 (мало коло) или К 1.000 (средње коло) или К 2.000 (велико коло) брине и за сирочад својих редовних чланова тиме, што их из чистог добитка и прилога изванредних чланова, који иду у „Фонд за сирочад Српског Братства“, спрема за живот школовањем или давањем на занате и трговину.

Позивљу се дакле Срби и Српкиње из австроугарске монархије, који су здрави, а стари су између 24. и 55. године те могу уредно приносе плаћати, да се одмах упишу као редовни чланови (бар у мало коло) у ову добротворну задругу.

Да задруга узмогне што више српске сирочади спремити за живот, моли она све имућније Србе и Српкиње, да буду задружни добротвори (приложе бар једампут најмање К 100), подупирачи (прилажу сваке године најмање по К 6) или прилагачи (прилажу кадгод хоће и колико хоће).

Уписе прима и сва извјешћа дава Управа (Zagreb, Писа бр. 7), па и повјереници, гдје их има. 15

БАДАВА И БЕСПЛАТНО

шаљем на захтјев свакому посједнику

ГРАМОФОНА

или оним, који си таковог **неуморног кућног весељака** набавити желе, мој илустровани **цијеник** као и најновији **укусно израђени**, са портретима наших најобљубљених **умјетника** провиђени **попис плоча** најбоље успјелијех српских, хрватских, словенских, босанских, турских, као и интернационалних снимака.

Најбоље **наравно вредо** за плоче и апарате, јер се не ограничујем на једно твориво, него држим **више првоврстних творива** на залихи.

Продаја уз најниже творничке цијене. Старе плоче **примају у замјену**. Залиха пера, мембрана, игала и т. д.

— **Властита радиона за поправке.** —

M. DRUCKER.

254

Илица, 39. — ЗАГРЕБ. — Илица, 39.

Оглашујте у „Српском Колу“

СРПСКА ШТЕДИОНИЦА (КАО ЗАДРУГА) У ДВОРУ.

П О З И В

НА

III. РЕДОВНУ ГЛАВНУ СКУПШТИНУ

Српске Штедионице (као Задруге) у Двору

која ће се одржати **24. фебруара 1910.** у 1 сат по подне у заводским просторијама.**ДНЕВНИ РЕД:**

1. Отварање скупштине и оверовљење присутних чланова.
2. Избор двају честичара за оверовљење скупштинског записника.
3. Извештај управног одбора о раду штедионице и полагање рачуна за 1909. год.
4. Извештај надзорног одбора.
5. Одобрење закључних рачуна и давање разрешнице управном и надзорном одбору.
6. Избор 10-рице чланова управног одбора, те 3-ице чланова надзорног одбора и 2-ице заменика.
7. Предлог управног одбора о подели чисте добити.
8. Предлог управног одбора о претварању задруге у дионичарско друштво са I./1. 1911.
9. Евентуални предлози.

Дугује

РАЧУН ИЗРАВНАЊА НА ДАН 31. ДЕЦЕМБРА 1909. ГОД.

Потражује

А К Т И В А		К	ф.	К	ф.	П А С И В А		К	ф.	К	ф.
Готов на				862	05	Удели:					
Мјенице						I. коло	53.354	10			
у портфељу (грунтовно осигурано К 67.460)	141.798	—				II. коло	6659	—	60.013	10	
у реесконту	83.244	—	225.042	—	Улози				82.207	61	
Вредносни папири			2650	—	Резервни фонд*				8163	60	
Текући рачуни			12.149	71	Реесконт код раз. нов. завода				83.244	—	
Оставе			4307	30	Привремени рачуни				749	71	
Намештај	1373	25			Остављачи остава				4307	30	
по одбитку отписа	373	25	1000	—	Чиста добит				7325	74	
				246.011	06					246.011	06

* Овогодишњом дотацијом према предлогу управног одбора повисује се резервни фонд на К 15.000.

Дугује

РАЧУН ГУБИТКА И ДОБИТКА НА ДАН 31. ДЕЦЕМБРА 1909.

Потражује

Г У Б И Т А К		К	ф.	К	ф.	Д О Б И Т А К		К	ф.	К	ф.
Камата од реесконт. мјеница				4844	38	Камата и провизија				21.795	99
Камата од улога				3507	38	Затежни камати				119	20
10% пореза на камату на улоге				350	73	Разни приходи				240	—
Трошкови:											
плате чиновника, станарина,											
разни канцеларијски трошкови,				3663	57						
поштарина и т. д.				2090	14						
Порез				373	25						
Одпис од намештаја											
Чиста добит				7325	74						
				22.155	19					22.155	06

У Двору, 31. децембра 1909.

За књиговодство:

Прокопије Јовановић
пословођа.

УПРАВНИ ОДБОР:

Перо Дрљача, Перо Бенић, Јоаним Живковић, Симо П. Живковић, Радош Дабић, Јован Дурман,
председник.

Танасије Пантелић, Мојо Зубер, Стојан Прибићевић.

Са главним и споредним књигама савњено и у реду пронађено.

НАДЗОРНИ ОДБОР:

Јово Милић, Ђ. Грчић, Раде Кордић, Јово Радишић,
председник.